

SCI-CONF.COM.UA

EUROPEAN SCIENCE AND INNOVATION CONGRESS

**PROCEEDINGS OF V INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 6-8, 2026**

**BARCELONA
2026**

EUROPEAN SCIENCE AND INNOVATION CONGRESS

Proceedings of V International Scientific and Practical Conference

Barcelona, Spain

6-8 April 2026

Barcelona, Spain

2026

UDC 001.1

The 5th International scientific and practical conference “European science and innovation congress” (April 6-8, 2026) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2026. 424 p.

ISBN 978-84-15927-36-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // European science and innovation congress. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2026. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-european-science-and-innovation-congress-6-8-04-2026-barselona-ispaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: barca@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2026 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2026 Barca Academy Publishing ®

©2026 Authors of the articles

69. *Матохнюк О. Д.* 347
ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

PHILOLOGICAL SCIENCES

70. *Gumen O., Panchenko S.* 353
KEY STRATEGIES FOR RENDERING NEW UKRAINIAN
MILITARY TERMS INTO ENGLISH
71. *Makhtudova Shalala Amirxan gizi* 358
THE THEME OF PATRIOTISM IN AZERBAIJANI POETRY
72. *Кучерява А. І.* 362
АНГЛОМОВНІ СКОРОЧЕННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ:
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ І СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ
73. *Пригодій О. С.* 364
ВІДТВОРЕННЯ ІДІОСТИЛЮ Ф. С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА В
УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ
74. *Слюсар Н. О., Гришук Р. Д.* 369
ВАЖЛИВІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СФЕРІ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я: ВІД ІСТОРИЧНИХ ВИТОКІВ ДО БЕЗПЕКИ
СЬГОДЕННЯ

ECONOMIC SCIENCES

75. *Басюк Д. І., Басюк О. Г.* 379
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ТОВАРНОГО РИНКУ
76. *Бурснікова Н. В., Ткачук Т. В.* 384
ОНОВЛЕНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ У
КОНТЕКСТІ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ SEE-УПРАВЛІННЯ
77. *Левковська Л. В., Мандзик В. М., Рижова К. І.* 391
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК У ВИМІРАХ ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ
78. *Левунець Є. М.* 396
АНАЛІЗ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ
ПІДПРИЄМСТВА
79. *Юдіна С. В., Плахотнюк К. С.* 402
РІЗОМАТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

LEGAL SCIENCES

80. *Калістратов М. В., Ярошевська Т. В.* 407
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ
ІННОВАЦІЙНОГО ПРАВА В СУЧАСНІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ

ОНОВЛЕНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ У КОНТЕКСТІ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНО- ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ SEE-УПРАВЛІННЯ

Бурсеннікова Наталія Вікторівна,

д.е.н., професор

Ткачук Тетяна Василівна,

асистент

Вінницький національний технічний університет

м. Вінниця, Україна

Вступ. Трансформація соціально-економічного простору України на сучасному етапі супроводжується зростанням рівня ентропії, що детермінує посилення ризикованості інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств. Дестабілізуючий вплив воєнних дій, макроекономічна волатильність, інфляційний тиск і дефіцит інвестиційного капіталу зумовлюють необхідність удосконалювання методологічного інструментарію прийняття управлінських рішень. У цьому контексті актуалізується розробка адаптивних стратегій ризик-менеджменту, спрямованих на системну ідентифікацію, предиктивне оцінювання та мінімізацію негативного впливу факторів невизначеності на перебіг інноваційно-інвестиційних процесів.

Мета роботи полягає в висвітленні деяких методологічних підходів до оцінювання ризиків (зокрема, SEE-ризиків) у контексті авторського моделювання результативності інвестиційно-інноваційних процесів промислових підприємств на засадах управління (у тому числі SEE-управління) за допомогою показників її складових. Наукову новизну становить презентація деяко оновлених поглядів на оцінюванні ризиків на засадах SEE-управління в теорії результативності.

Матеріали та методи. Методологічний базис дослідження становить сукупність загальнонаукових методів (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, узагальнення тощо) у поєднанні з системним, процесним, ситуаційним,

холістичним підходами, що дозволило комплексно розглянути детермінанти результативності досліджуваного процесу у контексті оцінювання ризиків. У межах роботи застосовано авторські моделі компонентів результативності й концепцію SEE-управління, які забезпечують ідентифікацію, верифікацію та кількісне оцінювання відповідних показників, у тому числі, оцінювання ризиків, з метою оптимізації управлінського впливу на об'єкт дослідження (див. [1] та ін.). Базові моделі Буреннікової-Ярмоленка зміни складових результативності будь-якого процесу, які використовуються при SEE-управлінні, у контексті ланцюга «вивчення – вимірювання – оцінювання – моделювання – управлінське рішення – реалізація управлінського рішення» стосовно інвестиційно-інноваційних процесів, такі:

$$J_R = J_K \cdot J_E = J_K \cdot J_{V/Z} = J_G \cdot J_{1+V/Z}; (1)$$

$$J_R = J_G \cdot J_{1+Z/V} \cdot J_{G/Z} \cdot J_{V/G} = J_G \cdot J_{1+Z/V} \cdot J_{G/Z} \cdot J_{1+Z/G}, (2)$$

де індекси J_R , J_K , J_E та інші є індексами зміни певних показників як відношень відповідних показників до базисних. У формулах (1), (2) V – показник загального продукту процесу; Z – показник його продукту як затрат; $G = (V - Z)$ – показник продукту як користі (досягнення) діяльності; $K = G + Z \cdot G/V$ – показник його масштабного продукту; $E = V/Z$ – показник ефективності діяльності як відношення показників загального продукту V і продукту як затрат Z [1, с. 148].

У зазначених вище формулах масштабний продукт K як кількісна складова результативності та ефективність E як якісна складова результативності R характеризують процес з різних сторін – кількісної та якісної – одночасно, тому мірою результативності можна вважати добуток відповідних показників його масштабного (кінцевого) продукту й ефективності. Використання сукупності показників у зазначених вище формулах дає змогу на практиці реалізувати комплексний, системний підхід до управління (зокрема, SEE-управління) як засобу підвищення дієвості інвестиційно-інноваційних процесів на основі авторських складових результативності; воно ґрунтується на

відповідному SEE-аналізі процесів, котрі досліджуються. Таке управління має відповідні економічний, функціональний, організаційний змісти тощо [1, с. 147]. Буквений триплекс SEE скомпоновано з перших літер лексем *scale* (масштаб), *efficiency* (ефективність), *effectiveness* (результативність); порядок літер пояснюється порядком обчислення показників масштабності – *K*, ефективності – *E*, результативності – *R*» [1, с. 146].

Моделювання результативності сприяє ідентифікації ризиків (ризикових зон) шляхом використання специфічних показників, серед яких:

- **F-імпульси** як фактори впливу, що формують продукти процесу. Аналіз відхилень цих імпульсів дозволяє прогнозувати настання ризикової події ще до того, як вона відобразиться на фінансових результатах діяльності підприємства [2];

- **«розрив результативності»** як математична різниця між фактичним станом результативності підприємства як системи та еталонною траєкторією його розвитку. Чим більший розрив, тим вищим вважається рівень системного ризику [1] тощо.

Окрім того, пропонується застосовувати ігрові моделі, котрі використовуються для моделювання поведінки підприємства як системи в умовах конфлікту інтересів або невизначеності [3] тощо.

Результати обчислень за моделями складових результативності процесів (зокрема, інвестиційно-інноваційних) на основі інформації про діяльність промислових підприємств можуть слугувати підставою для прийняття і реалізації відповідних управлінських рішень щодо цих процесів та відповідних ризиків.

Результати та обговорення. Термін «ризик» походить від грецької «*ridsikon, ridsa*» – струмок, скеля. У перекладі з італійської «*risiko*» означає небезпеку, загрозу, *risisare* – маневрувати між скелями. З французької «*risque*» перекладається як загрожувати, ризикувати [4].

Генезис ризиків, детермінанти їх виникнення та методологічні підходи до ризик-менеджменту завжди перебували в центрі уваги представників

вітчизняної й зарубіжної наукових шкіл межі XX–XXI століть. Проте в умовах перманентної турбулентності екзогенного й ендогенного середовищ актуалізується поглиблене вивчення системи викликів і стратегічних можливостей національної економіки. Питання теоретико-прикладного забезпечення управління ризиками в межах функціонування промислових підприємств знайшли відображення у працях численних науковців і практиків, зокрема фундаментальні положення викладені у дослідженнях Б. Барклі [5], С. Вітленського [6], Р. Дембо [7], К. Семенової, К. Тарасової [8] та інших. Методологічні підходи згаданих та деяких інших авторів не дозволяють повною мірою комплексно та системно здійснювати управління як ризиками, так і результативністю функціонування підприємств систем в умовах ризиків і невизначеності. Зазначене зумовило мету та завдання нашого дослідження.

Аналіз сучасних підходів до управління ризиками у інноваційно-інвестиційній сфері дозволив визначитися з обмеженнями щодо ідентифікації та оцінювання цих ризиків у названій вище сфері, виокремивши їх в самостійну групу і запропонувати певні напрямки вдосконалювання системи управління ризиками на промислових підприємствах, серед яких диверсифікація інвестиційних ресурсів, стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств на засадах SEE-управління тощо. SEE-управлінням за [1, 2, 9] називатимемо засіб підвищення дієвості процесу функціонування промислових підприємств як складних систем на основі складових результативності з використанням SEE-аналізу.

Аналіз ризиків, зокрема, SEE-аналіз у межах концепції Буреннікової-Ярмоленка базується на оцінюванні відхилень фактичних показників результативності від цільових або еталонних значень. У цих моделях ризик розглядається не тільки як загроза, а як стан невизначеності в точці біфуркації. Моделі Буреннікової-Ярмоленка результативності процесів (до прикладу, інвестиційно-інноваційних) на засадах SEE-управління дозволяють нам ідентифікувати момент, коли стара модель управління перестає працювати та визначати «траєкторії-атрактори», які забезпечать вихід із кризи з

мінімальними втратами (при цьому фундаментом для внутрішнього контролю слугує SEE-аналіз); формувати SEE-резерви як стратегічні ресурси (фінансові, часові, інформаційні та ін.), які виділяються для нейтралізації виявлених «вузьких місць» у результативності процесів (у тому числі, інвестиційно-інноваційних); вживати відповідні управлінські SEE-дії як цілеспрямовані корективи в точках біфуркації, що спрямовують систему до «атрактора» (бажаного стабільного стану).

Зазначене вище дозволило нам доповнити існуючі класифікації ризиків (з поділом їх на макроекономічні, інституційні, фінансові, інноваційні, воєнно-політичні, соціальні тощо) в межах авторської методології результативності: запропоновано ризики класифікувати й у відповідності до трьох векторів результативності інвестиційно-інноваційних процесів – *економічні ризики* як недосягнення цільових показників результативності інвестиційно-інноваційних процесів, перевищення витрат ресурсів на одиницю продукту; *функціональні ризики* як ризики недосягнення кінцевої мети інвестиційно-інноваційних процесів (наприклад, недовиконання плану продажів або зрив термінів виробництва); *системні ризики* як ризики втрати здатності системи до саморозвитку й адаптації до змін внутрішнього та зовнішнього середовищ.

Реалізація механізму SEE-управління на засадах моделей складових результативності інвестиційно-інноваційних процесів відбувається з використанням SEE-аналізу дієвості цих процесів (шляхом його здійснення, інтерпретації результатів цього аналізу та наданням відповідних рекомендацій), враховує SEE-резерви і SEE-ризики, що уможливорює здійснення відповідних SEE-прогнозів стосовно зазначених процесів, які ґрунтуються на рекомендованих SEE-діях такого управління (детальніше – див. [1-3, 9 та ін.]). Зазначене створює інструментарій для динамічного моніторингу інвестиційно-інноваційних процесів, що дозволяє менеджменту промислових підприємств не просто фіксувати ризики, а й превентивно коригувати протікання згаданих процесів для досягнення цільових показників результативності при заданому рівні допустимого ризику.

Висновки. Результати досліджень деяких аспектів оцінювання ризиків з метою управління на основі моделювання результативності інвестиційно-інноваційних процесів вказали на те, що моделі Буреннікової-Ярмоленка на відміну від класичних статичних підходів, дозволяють розглядати ризик (зокрема, SEE-ризик) з метою його оцінювання як функцію відхилення фактичної траєкторії розвитку підприємства від еталонної/цільової. Зазначене на підґрунті такого оцінювання забезпечує більш точну ідентифікацію «вузьких місць» в інвестиційно-інноваційних процесах та їхній результативності. Інтеграція моделей результативності у систему ризик-менеджменту дає змогу виявити приховані загрози на ранніх етапах інвестування. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування адаптивних моделей управління (у тому числі, SEE-управління), де рівень ризику (SEE-ризiku) виступає коригуючим показником при оцінюванні результативності інвестиційно-інноваційних процесів. Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці автоматизованих систем підтримки прийняття рішень, які б поєднували математичний апарат моделей результативності з елементами штучного інтелекту для предиктивного аналізу ризиків у високотехнологічних галузях промисловості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буреннікова Н. В., Ярмоленко В. О. SEE-управління на базі складових результативності як засіб підвищення дієвості процесу функціонування складних систем: сутність, методологія. *Бізнес Інформ*. 2016. № 1. С. 145–152.
2. Буреннікова Н. В. Результативність функціонування підприємств як систем на засадах SEE-управління: сутність, урахування фактора часу та циклічності. *Бізнес Інформ* 2024. № 8. С. 303–309.
3. Буреннікова Н. В., Ярмоленко В. К., Буренніков Ю. Ю. Критерії, показники та ігрові моделі аналізу результативності процесів функціонування систем. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2015. № 4 (14). С. 4–13.
4. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний

посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.

5. Burkley B. Project Risk Management. NY: McGraw-Hill, 2004. 229 p.

6. Dembo R., Freeman A. The rules of risk. 2004. 527 p.

7. Вітленський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці і підприємстві. Київ: КНЕУ, 2004. 480 с.

8. Семенова К. Д., Тарасова К. І. Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання: монографія. Одеса: Гуляєва В.М., 2017. 234 с.

9. Буреннікова Н. В., Гордійчук А. П. Оновлені підходи до ризик-менеджменту в контексті моделювання результативності функціонування підприємств на засадах SEE-управління. *Бізнес Інформ.* № 1. 2024 С. 354–362.